

Svar til kjeveortoped Tor Torbjørnsen:

«En fordel for privat sektor?»

Tor Torbjørnsen peker i sitt innlegg på at jeg i «Presidenten har ordet» i Tidende nr. 8–2017 skrev at arbeidet med flyttingen av ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten også har vært viktig for NTFs medlemmer i privat sektor. Han reagerer på at jeg ikke forklarer dette nærmere. Jeg skal forsøke å svare ut dette her.

Den norske tannhelsemodellen, med en sterk offentlig sektor og en velfungerende privat tannhelsetjeneste med fri prisfastsetting, fri etableringsrett og fri konkurranse, har vært vellykket. De to sektorene er avhengig av hverandre, og endringer i den ene sektoren vil lett kunne få innvirkning på den andre sektoren.

Det er viktig å understreke at hele foreningen har vært involvert i arbeidet med denne saken. Vi gjennomførte samlinger for tillitsvalgte i privat og offentlig sektor samt møter med lederne i alle lokal- og spesialistforeningene. Hovedstyret mottok innspill blant annet fra enkeltpersoner og fra utvalgene for privat (SNU) og offentlig (SF) sektor. Vi samarbeidet også med andre

yrkesorganisasjoner i tannhelsesektoren, med Akademikerne (spesielt Legeforeningen) og med KS. Hele NTFs organisasjon har stått samlet bak den politikken som vårt høringssvar er bygget på. Lokal- og spesialistforeningene leverte dessuten egne høringssvar, som støttet opp om foreningens standpunkter. Alle høringssvarene finnes her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horingsnotat-om-oppfolging-av-forslag-i-primarhelsetjenestemeldingen-og-oppgavemeldingen-mv/id2502925/>

NTF mener at de endringene for offentlig sektor som Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) foreslo i sitt høringsnotat fra 2016, potensielt ville hatt store og negative konsekvenser for privat sektor. Det forelå også konkrete forutsetninger og forslag i notatet som i stor grad ville påvirke privat sektor direkte.

NTFs representantskap har besluttet at NTF skal jobbe for å opprettholde den norske tannhelsemodellen. Vi har vært tydelige på at vi ønsker store og robuste fagmiljøer i offentlig sektor.

Derfor mener vi at et regionalt nivå vil være den beste forankringen for den offentlige tannhelsetjenesten dersom fylkeskommunene forsvinner. Vi har vært bekymret for at tannhelsetilbudet til pasientene ville bli svekket ved de foreslåtte endringene.

NTF ønsker også en utvidelse og en forbedring av dagens trygdesystem, som vi mener er et godt og ubyråkratisk system som gagnar pasientene.

Høringsnotatet fra HOD var omfattende. Skal man få et helhetlig bilde av saken henviser jeg til NTFs høringssvar som finnes tilgjengelig på NTFs nettsted: <http://tannlegeforeningen.no/Profesjon-og-fag/Helsemyndigheter/NTFs-horingssvar-om-Primarhelsetjenestemeldingen-og-Oppgavemeldingen-levert.aspx>. Jeg skal allikevel her forsøke å begrunne kort hvorfor vi mener at flere av de endringene som var foreslått, ville slått negativt ut også for privat sektor:

* Høringsnotatet åpnet for at private tjenesteytere uten noen form for avtale med kommunen kunne reguleres i lov om kommunale helse- og omsorgstje-

nester m.m. Det reagerte NTF kraftig på. Forslaget åpnet for regulering av tannlegevirksomhet i privat sektor, uten noen form for reell begrunnelse eller utredning av behov og konsekvenser. Forslaget fremsto som svært kontroversielt, og ville fått store konsekvenser for private tannlegevirksomheter. NTF hevdet at forslaget representerte et utilbørlig inngrep overfor en yrkesprofesjon hvor 70 % av virksomheten foregår i privat regi, helt uten finansiering fra det offentlige. Her fikk vi også gjennomslag. Departementet revurderte sitt standpunkt og kom til at en helprivat sektor vanskelig kan reguleres i lovverket slik det var lagt opp til.

* Det ble foreslått at den lovfestede retten til vederlagsfri behandling i den offentlige tannhelsetjenesten skulle fjernes. Departementet ønsket i stedet å regulere dette i forskrift, og dermed overføre beslutningsmyndigheten fra Stortinget til regjeringen. Med det fjernet de også hjemmelen for at kjeveortopedene kan ta egenandel av pasientene, noe som potensielt kan få store konsekvenser. Dette har NTF argumentert mot.

* Forslaget åpner for at kommunene kan oppfylle sitt ansvar for den offentlige tannhelsetjenesten med utstrakt kjøp av tjenester fra private tjenesteutøvere. Det er sannsynlig at mange av kommunene ville ha satt ut disse tjenestene på anbud. Det private tannhelset markedet består fortsatt av mange små klinikker. Små klinikker i privat sektor ville neppe ha vært rustet til å kunne delta i slike formelle anbudsrunder. Ordningen ville dermed favorisert de store virksomhetene i tannhelset markedet. Dette er ikke en ønsket utvikling slik NTF ser det.

* I høringsnotatet omtales en offentlig «spesialisttannhelsetjeneste» som

i dag ikke eksisterer. Tannlegespesialistene jobber i all hovedsak helprivat, dvs. uten offentlig driftstilskudd. Her har NTF reagert kraftig på premissene som ble lagt i høringsnotatet.

Av høringsnotatet kan det se ut som om fylkeskommunens ansvar for spesialisttannhelsetjenester i stor grad ivaretas av fylkeskommunens egne ansatte spesialister i dag. NTF påpekte at det nevnte ansvaret i all hovedsak ivaretas ved kjøp av spesialisttjenester i en velfungerende privat sektor, noe kommunene også vil være avhengig av etter en overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret. Svært få kommuner vil ha befolkningsgrunnlag nok til å ha behov for å ansette egne spesialister.

* Det ble i høringsnotatet foreslått å overføre ansvar for eierskap og drift av kompetansesentrene til de kommunene hvor de er geografisk plassert. Det ble også lagt opp til rammefinansiering av selve tjenesten, med særskilt tilskudd til kommuner med kompetansesentre for å gi disse kommunene incentiver til å videreutvikle spesialisttannhelsetjenestene og tilby slike tjenester til kommuner som ikke har tilgang til spesialister. Dette tilskuddet skulle tas av den generelle rammen til kommunene. Kompetansesentrene ville dermed få et fortrinn i konkurransen om pasientene på bekostning av privatpraktiserende tannleger. NTF stilte seg svært kritisk til om en styring av bruken av kompetansesentrene og spesialistmiljøene er hensiktsmessig og nødvendig. Spesialisttjenester leveres i dag hovedsakelig av en velfungerende privat sektor. Det store flertallet av pasienter som spesialistene behandler, er dessuten henvist fra privat sektor. På grunn av bedret tannhelse vil den offentlige tannhelsetjenesten antakeligvis ha synkende behov for spesialisttjenester. NTF

hevdet derfor at en slik oppbygging av en spesialisttannhelsetjeneste i offentlig sektor var både unødvendig og svært kostnadskreven.

* Høringsnotatet inneholdt i tillegg forslag blant annet om henvisningspraksis som spesielt ville kunnet påvirke kjeveortopedene og som NTF mener kan være i strid med EØS-regelverket. Vi har derfor brukt ressurser også på disse problemstillingene i høringsarbeidet og vært svært kritiske til forslagene.

Torbjørnsens hevder at en overføring av spesialistansvaret og trygdemidlene til offentlig sektor vil være enklere å få gjennom hvis den offentlige tannhelsetjenesten forblir fylkeskommunal, og at det derfor hadde vært bedre om den gjennomføringen som ble foreslått, ble gjennomført. Dette er spekulasjoner som får stå for hans regning. Som jeg har forsøkt å vise, har NTF konkludert med det motsatte.

En viktig og overordnet del av NTFs argumentasjon mot HODs forslag har vært at saken ikke er konsekvensutredet. Det er derfor svært vanskelig å slå fast hva de egentlige konsekvensene av forslaget ville blitt. Det manglet faglig begrunnelse for svært mange av forslagene som ble fremsatt i høringsnotatet, og konsekvensene skulle først utredes etter at endringene var vedtatt. Dette er etter NTFs oppfatning meget alvorlig! Vi hadde forventet at slike dyptgripende endringsforslag ville være basert på kunnskap, og at departementet i forkant hadde gjort grundige utredninger for å sikre gode tannhelsetjenester for befolkningen også i fremtiden.

*Camilla Hansen Steinum
President i NTF*